

ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

จักรพงษ์ พรรณจันทร์แมน¹ ประเวศน์ มหารัตน์สกุล²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กรอบแนวคิดใช้แนวคิดและทฤษฎีของ โรเบิร์ต เอส แคลแลน และ เดวิด พี นอร์ตัน ประชากรได้แก่ ประชาชนในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,240,940 คน นำมาคำนวณขนาดอย่าง ด้วยการใช้สูตรของ ทาโร ยามานะ ได้จำนวน 399.87 คน เพื่อความเหมาะสมและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านพึงพอใจของผู้รับบริการ และด้านการให้บริการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มี เพศ อายุอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือกันเพื่อให้บริการสาธารณะและการใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตบริการ ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใส รอบคอบ และรับผิดชอบต่อสาธารณะ รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อ สภาผู้แทนราษฎร และรับผิดชอบร่วมกันต่อ รัฐสภาไทย ในการกำหนดและดำเนินนโยบายของรัฐบาล ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดบริการสาธารณะและกิจการเพื่อประโยชน์ของประชาชนตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76, 164, 250)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. 2549 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจจัดบริการสาธารณะ และจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พร้อมประสานแผนพัฒนาจังหวัดตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 17) ขณะที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. 2561 กำหนดให้แผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วยวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และโครงการที่สอดคล้องกับแผนระดับพื้นที่ต่าง ๆ โดยจัดทำผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาคม หน่วยงานรัฐ และข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่ เพื่อให้แผนมีความต่อเนื่อง และเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 17; ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการ จัดทำแผนพัฒนา พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. 2561)

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับนโยบาย การบริหาร การเงินการคลัง และการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยอยู่ภายใต้กำกับของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกำหนดให้แผนพัฒนาท้องถิ่นสอดคล้องกับแผนระดับชาติ ระดับกระทรวง จังหวัด และอำเภอ พร้อมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาคม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566) ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยกำหนดแนวทางเสริมสร้างความรู้แก่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง และบูรณาการแผน กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและคำนึงถึงบริบทพื้นที่เป็นสำคัญ (กระทรวงมหาดไทย, 2566)

การจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มุ่งสร้างความสมดุลด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดยุทธศาสตร์และโครงการที่ยืดหยุ่น สอดคล้องนโยบายผู้บริหาร และตอบสนองปัญหาพื้นที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนาท้องถิ่นยังช่วยเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชน กระตุ้นเศรษฐกิจ และสร้างความผูกพันต่อท้องถิ่น พร้อมทั้งบูรณาการข้อมูลจากประชาคมเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566) กระนั้นยังพบข้อจำกัดด้านการบูรณาการเชิงรุกและการตอบสนองความต้องการประชาชนได้ไม่ครอบคลุมทุกมิติ ของการพัฒนา ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้องค์กรภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับรูปแบบการบริหารและการให้บริการสาธารณะสู่ระบบดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นยังเผชิญข้อจำกัดด้านความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและการบูรณาการเชิงนโยบายในพื้นที่

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เพื่อประเมินระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน และเปรียบเทียบประสิทธิผลจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้อง อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการบริหารท้องถิ่น ให้ตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) (Creswell, and Creswell, 2018) โดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎี ของ โรเบิร์ต เอส แคลแลน และ เดวิด พี นอร์ตัน (1996,2001) รวมทั้งระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. 2561 การศึกษาค้นคว้ากำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้ 1) ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก และ 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.88 สอบถามข้อมูลจากประชาชนในเขตจังหวัดปทุมธานีจำนวน 1,240,940 คน นำมาคำนวณขนาดอย่าง ด้วยการ ใช้สูตรของ ทาโร ยามานะ ได้จำนวน 399.87 คน (Yamane,1970) เพื่อความเหมาะสมและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน และสุ่มอย่างแบบ หลายขั้นตอน เก็บข้อมูลช่วงเดือนกันยายน ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 วิเคราะห์ด้วย สถิติพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง ได้แก่ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านโครงสร้างพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการเรียนรู้และพัฒนา ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ และด้านการให้บริการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกุล โพธิ์เงิน (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่ากรที่มีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการร่วมรับผลประโยชน์และการร่วมปฏิบัติ อีกทั้งปัจจัย ด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการที่ดีและการสร้างแรงจูงใจมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานท้องถิ่นแม้ว่าผลการวิจัยเชิงคุณภาพจะพบว่าประชาชนบางส่วนยังขาดเวลาและความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมก็ตาม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพล ไชยณรงค์ศักดิ์ (2562) ที่ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่บางด้าน เช่น ด้านการให้บริการ และด้านการเรียนรู้และพัฒนาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผล ของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขึ้นอยู่กับบริบทการบริหารจัดการและระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ พบว่า โดยรวมประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านเพศ อายุ และอาชีพ ขณะที่ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรมีลักษณะครอบคลุม และเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการสาธารณะ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ส่งผลให้ประชาชนรับรู้ผลการดำเนินงาน ในทิศทางเดียวกัน แม้จะแตกต่างกันด้านระดับการศึกษาและรายได้ก็ตาม สะท้อนถึงความเป็นธรรมและการไม่แบ่งแยกในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรพล ไชยณรงค์ศักดิ์ (2562)ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการให้บริการและด้านการเรียนรู้และพัฒนา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นการบริการสาธารณะและการพัฒนาศักยภาพประชาชนสามารถส่งผลต่อการรับรู้ประสิทธิผลขององค์กรได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนกุล โพธิ์เงิน (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมปฏิบัติ ขณะเดียวกันปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยเชิงคุณภาพระบุว่าประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและการประกอบอาชีพ ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนรับรู้ถึงประสิทธิผลขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในระดับสูง และช่วยลดความแตกต่างด้านความคิดเห็นระหว่างกลุ่มประชาชนในมิติทางสังคม และเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ธนกุล โพธิ์เงิน (2563) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี
รพล ไชยณรงค์ศักดิ์ (2562) ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่
อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา
Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (5th ed.). SAGE Publications.
Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). The strategy-focused organization: How balanced scorecard companies thrive in the new business environment. Harvard Business School Press.
Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). The balanced scorecard: Translating strategy into action. Harvard Business School Press.
Yamane, T. (1970). Statistics: An introductory analysis (2nd ed.). Harper & Row.

